

Ένα 24ωρο στην αρχαία Ελλάδα

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα](#)

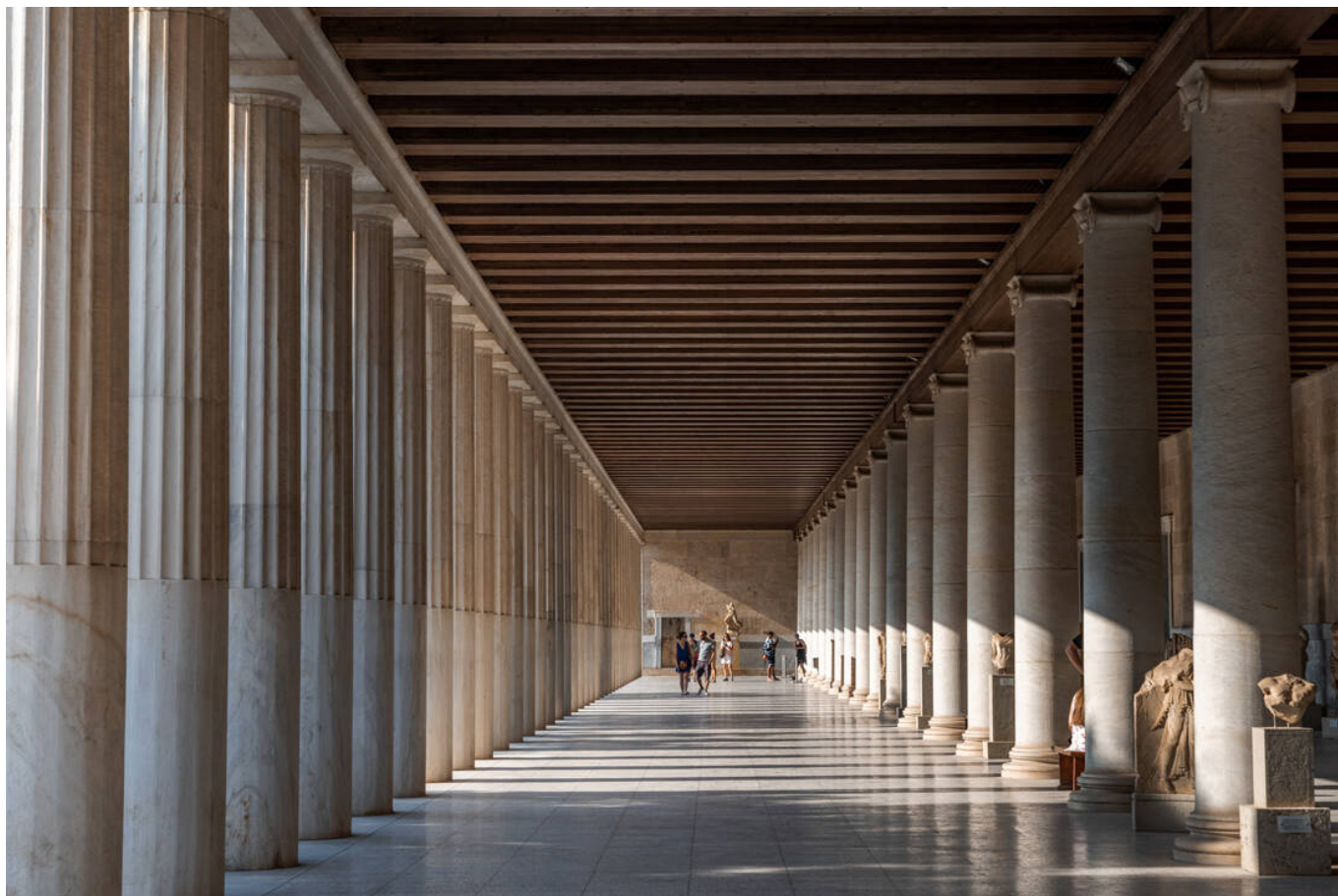
Πώς ήταν μία μέρα από την καθημερινότητα των προγόνων μας;

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι κάτοικοι της αρχαίας Ελλάδας;

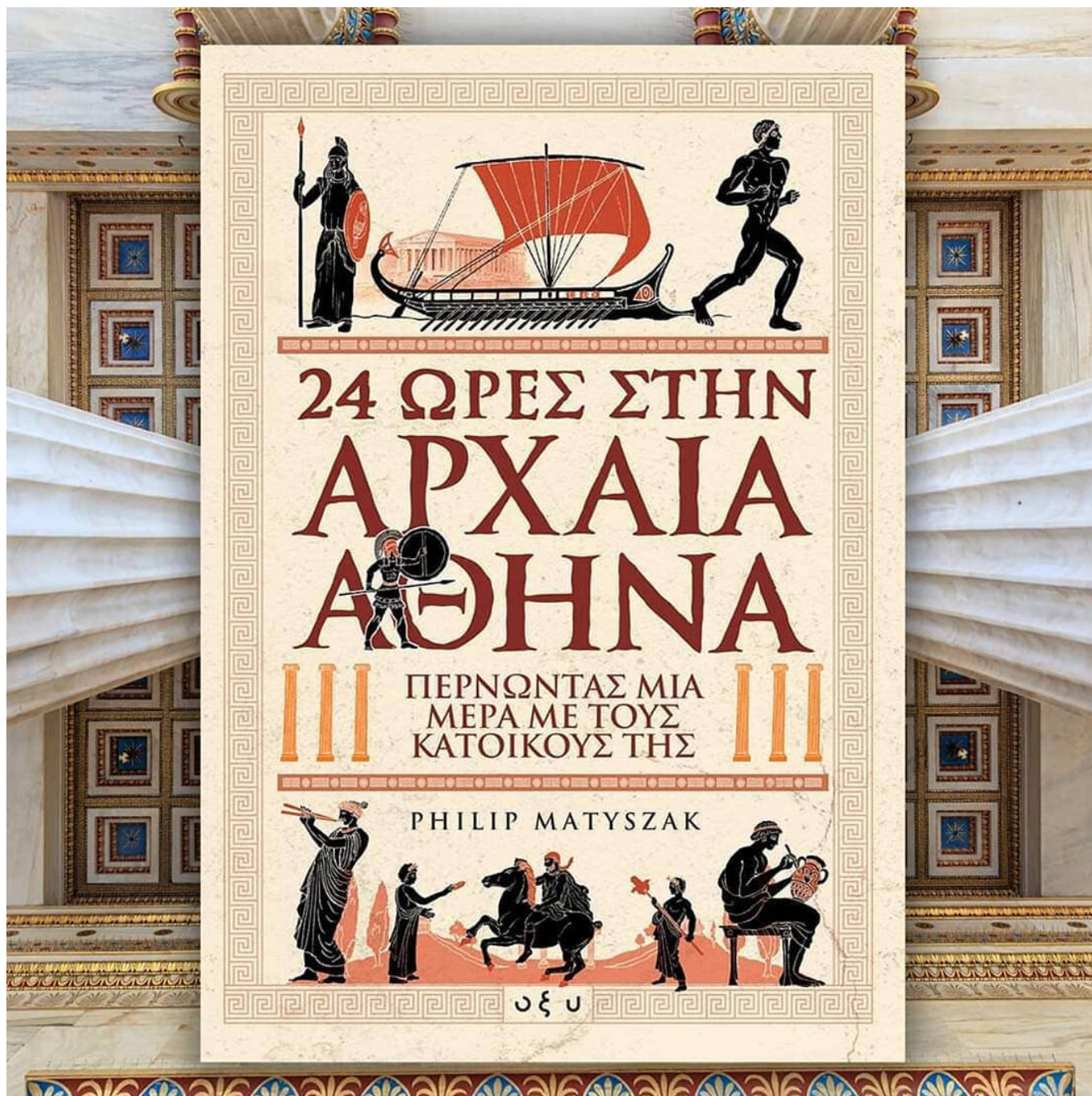
Τι διαφορετικό έκανε ένας δούλος στα μεταλλεία από έναν στόλαρχο; Η σύζυγος του αθηναίου πολίτη από έναν οπλίτη; Η εταίρα από έναν λαθρέμπορο σύκων;

Ας πάμε λοιπόν ένα ταξίδι στον χρόνο για να προσγειωθούμε στην Αθήνα του 416 π.Χ., όταν η πόλη-κράτος αριθμούσε 30.000 κατοίκους.

Όπως παρατηρεί μάλιστα ο συγγραφέας και ακαδημαϊκός Φίλιπ Μάτιτζακ, «σε καμία άλλη περίοδο της ιστορίας δεν υπήρξε μεγαλύτερη συγκέντρωση μεγαλοφυϊών ανά τετραγωνικό μέτρο»!

Ο Φίλιπ Μάτιτζακ είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ και αυθεντία στην αρχαία ιστορία. Έχει στο ενεργητικό του περισσότερα από 20 βιβλία και έχει ασχοληθεί ιδιαιτέρως με την ιστορία των αρχαίων Ελλήνων και των Ρωμαίων.

Οι εκδόσεις Οξύ κυκλοφόρησαν πέρυσι στα ελληνικά τα διάσημο σύγγραμμά του «24 ώρες στην αρχαία Αθήνα», όπου ανασυγκροτεί ο ακαδημαϊκός μελετητής πολλές εικόνες από την καθημερινότητα των σπουδαίων προγόνων μας.

Από τον φρουρό του ναού και τις δούλες που παίζουν θέατρο ως τον γιατρό που εξετάζει, τον τριήραρχο που επιθεωρεί το καράβι του και τον αγγειογράφο που αρχίζει ένα νέο έργο, ξεδιπλώνεται γλαφυρά η άγνωστη ζωή των αρχαίων Ελλήνων.

Στις σελίδες του ζωντανεύουν ακόμα ο προπονητής της πάλης, η μάγισσα με τα μαντζούνια της, η ιχθυοπώλης που στήνει τον πάγκο της, η σύζυγος στο πονηρό ραντεβού με τον εραστή της, ο βουλευτής που κάνει το μεσημεριανό του διάλειμμα, ο δρομέας που ξεκινά για τη Σπάρτη, ο πολεοδόμος που καταθέτει και άλλα πολλά.

Ακόμα για τον κατάσκοπο της Σπάρτης στην Αθήνα μάς μιλά και για τον λαθρέμπορο σύκων που κανονίζει την παράνομη μεταφορά τηςπραμάτειας του.

Η αφήγησή του τοποθετείται χρονικά στο μέσο του πολέμου που θα δώσει τέλος στον χρυσό αιώνα της Αθήνας, φέρνοντάς μας σε επαφή με τον μέσο αθηναίο πολίτη. Ακόμα και οι προβεβλημένοι άντρες της πόλης και οι αξιωματούχοι δεν παύει εξάλλου να έχουν καθημερινές ανησυχίες και μελήματα να φροντίσουν.

Ο Φίλιπ Μάτιτζακ κάνει κάτι πραγματικά καινούριο. Την ώρα δηλαδή που οι αρχαίοι συγγραφείς εμφανίζουν απλούς πολίτες μόνο όταν αλληλεπιδρούν με τις μεγάλες προσωπικότητες της Αθήνας, εκείνος παρουσιάζει αντιθέτως τους σημαντικούς Αθηναίους μόνο μέσω των συναντήσεών τους με τον απλό άνθρωπο.

Η μελέτη του δεν είναι φυσικά αυθαίρετη, καθώς βασίζεται στην αρχαία γραμματεία, την ανασύνθεση αρχαιολογικών ευρημάτων και τις παραδεδομένες ιστορικές μελέτες.

Την άνοιξη του 416 π.Χ. λοιπόν, στο εξαετές διάλειμμα του Πελοποννησιακού Πολέμου που εγκαινίασε η Νικίειος Ειρήνη το 421 π.Χ., η Αθήνα άντεξε τις επανειλημμένες επιθέσεις των Σπαρτιατών και έμοιαζε πιο δυνατή από ποτέ. Αλίμονο, κάτω από τις παραινέσεις του Αλκιβιάδη, η πόλη-κράτος σχεδιάζει την παράτολμη εισβολή στη Σικελία, που θα έδινε τέλος στην πρόσκαιρη κατάπαυση των εχθροπραξιών.

Όσο γίνονταν αυτά σε επίπεδο κεντρικής πολιτικής, ο συνηθισμένος αθηναίος πολίτης είχε μια ζωή να ζήσει. Μια καθημερινότητα που δεν χαρίζεται σε κανέναν. Για να δούμε λοιπόν τι έκαναν κάποιοι Αθηναίοι όσο οι πολιτικοί και στρατηγοί τους εξύφαιναν νέα σενάρια πολέμου...

Ο γιατρός εξετάζει την ιέρεια

Τον Φοίκο τον γιατρό τον ξύπνησαν μαύρα μεσάνυχτα και αυτή τη φορά ήταν οι φρουροί του Ναού της Αθηνάς στην Ακρόπολη. Μια από τις ιέρειες της Αθηνάς Πολιάδος αρρώστησε ξαφνικά και ο γιατρός φοβάται τα χειρότερα. Ο θάνατος μιας ιέρειας είναι από μόνος του ένα φριχτό γεγονός, πόσο μάλλον που εδώ μιλάμε και για ένα 11χρονο κορίτσι.

Είναι μια από τις Αρρηφόρους, «αυτές που μεταφέρουν μυστικά», και ανήκουν στις πιο αριστοκρατικές οικογένειες της πόλης. Ζούσαν άλλωστε στο Ερέχθειο, σε ένα από τα πλέον περίβλεπτα μέρη της Ακρόπολης.

Ο γιατρός διαβεβαιώνει τους ανήσυχους γονείς πως έχει ήδη έναν βοηθό του σε επιφυλακή. Αν δεν μπορεί να κάνει τη διάγνωση ή αν η υπόθεση είναι σοβαρή, θα τον στείλει να φωνάξει τον καλεσμένο του από την Κω, κάποιον Ιπποκράτη, που λένε πως είναι μεγάλος γιατρός.

Ο ναός είναι ανάστατος. Η αρρώστια της ιέρειας μόνο μικρό πράγμα δεν είναι για την πόλη. Ο Φοίκος τη βοηθά να ανακτήσει τις αισθήσεις της και κάνει μια από τις γρηγορότερες διαγνώσεις της καριέρας του. Κατόπιν βγαίνει να ενημερώσει το μικρό πλήθος που καρδιοχτυπά έξω από το δωμάτιο:

«Δεν κινδυνεύει πια. Σε μια-δυο μέρες θα έχει αναρρώσει πλήρως. Μέχρι τότε, συνιστώ πολύ νερό και ξάπλα στο κρεβάτι. Δώστε της και λίγο χυλό, αν αντέχει το στομάχι της. Το κορίτσι εξαγνίστηκε και η κρίση πέρασε». «Εξαγνίστηκε; Κακό πνεύμα ήταν;», ρωτά ανήσυχη η μητέρα της.

Ο Φοίκος παραμένει σιωπηλός, καθώς ξέρει αλλά πώς να πει δημοσίως; Πιάνει παραμάσχαλα τον διοικητή της φρουράς του ναού και πάνε παράμερα. «Καλύτερα να μη μαθευτεί η ασθένεια του κοριτσιού», του λέει ο γιατρός, «και πρέπει να πεις μια κουβέντα στους άντρες σου».

«Θέλεις να ψάξουμε την Ακρόπολη μας και κρύβεται ακόμα κάπου ο μάγος;», τον

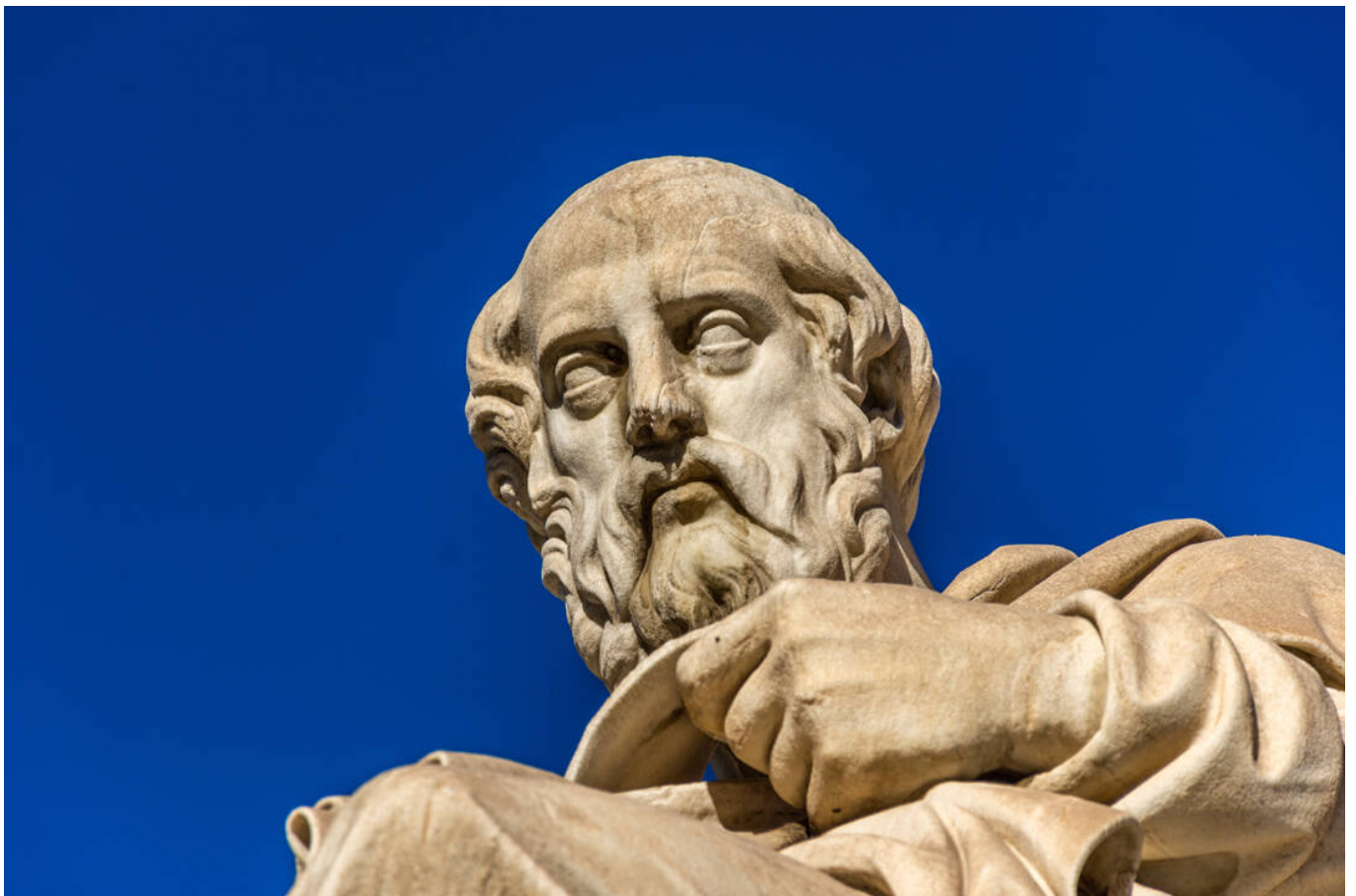
ρωτά ο αξιωματούχος. «Ποιος μάγος;», ρωτά ο γιατρός. «Αυτός που προκάλεσε την κατάληψη του κοριτσιού από το πνεύμα», απαντά ο φρούραρχος.

«Όχι», του λέει ο γιατρός, «θέλω να μάθω πώς έπεσε στα χέρια της αυτό». Και του δείχνει το μικρό φλασκί από ακατέργαστο δέρμα, αυτό που έχουν οι στρατιώτες για το κρασί τους...

Ο προπονητής ετοιμάζεται για το μάθημα της πάλης

Ο Αρίστωνας ξεκινά πάντα το μάθημά του υπενθυμίζοντας σε όλους πόσο σημαντική υπόθεση είναι για την Αθήνα η σωματική άσκηση. Του αρέσει να τους λέει την ιστορία με τον Σωκράτη που επέπληξε έναν φίλο του, τον Επιγένη, επειδή ήταν αγύμναστος.

Η Αθήνα διαθέτει τρία αξιόλογα γυμναστήρια, την Ακαδημία, το Λύκειο και το Κυνόσαργες, και ο Αρίστωνας δουλεύει στο πρώτο. Είναι χτισμένα όλα τους έξω από τα τείχη της πόλης, καθώς οι παλαίστρες και τα αγωνίσματα του στίβου θέλουν τον χώρο τους.

Η Ακαδημία και το Λύκειο είναι αποκλειστικά για τα παιδιά των πολιτών, ενώ στο Κυνόσαργες φοιτούν τα παιδιά μεικτής καταγωγής και τα νόθα. Τα γυμναστήρια δεν είναι εξάλλου προσθήκες στα σχολεία, αλλά τα ίδια τα σχολεία. Εκεί

μαθαίνουν πάλη, μουσική, χορό και γραμματική, εκεί γίνονται και οι επιστημονικές συζητήσεις και οι φιλοσοφικές διαμάχες.

Ο Αρίστωνας είναι τρίτος τη τάξει στο γυμναστήριο. Πίσω από τον γυμνασιάρχη δηλαδή, το ευκατάστατο αφεντικό του γυμναστηρίου που πληρώνει τα πάντα από την τσέπη του, και τον παιδοτρίβη, πρώην αθλητή που είναι πια επιφορτισμένος με τις ασκήσεις και το διαιτολόγιο των νεαρών αγοριών.

Ο γυμναστής ορίζει τα ζευγάρια της πάλης, είναι ο εκπαιδευτής που επιβλέπει τις ασκήσεις που αναθέτουν οι παιδοτρίβες. Σήμερα τον απασχολεί ξανά ο Αριστοκλής, ένας μυώδης νέος με ηράκλειους ώμους που δεν έχει δίκαιο ταίρι στην πάλη. Δεν μπορεί να τον αποκλείσει όμως από την παλαίστρα, καθώς οι γονείς του είναι ισχυροί ευγενείς.

Κι έτσι σήμερα αποφασίζει να τον αντιμετωπίσει ο ίδιος! Υπήρχαν εξάλλου εποχές που ο Αρίστωνας ήταν φημισμένος παλαιστής στη γενέτειρά του, το Άργος. Μετά σκέφτεται βέβαια πως κάτι τέτοιο δεν θα ήταν αποδεκτό, κι έτσι θα βάλει έναν μεγαλύτερο ηλικιακά νέο να παλέψει με τον «Πλάτωνα», όπως λένε τον Αριστοκλή.

«Πλάτων» σημαίνει εξάλλου «ευρύς», ένα συνηθισμένο παρατσούκλι για ρωμαλέους νέους. Και ο Αριστοκλής είναι τόσο ρωμαλέος που όλοι τον ξέρουν ως Πλάτωνα. Ο οποίος δεν είναι μόνο εξαιρετικά δυνατός, αλλά και εξαιρετικά

ταλαντούχος. Ακολουθεί άλλωστε κατά γράμμα την επιταγή του δασκάλου του, του Σωκράτη, πως έχει καθήκον απέναντι στον εαυτό σου να είσαι όσο το δυνατόν πιο υγιής σωματικά και πνευματικά.

Μετά την πάλη, ακολουθεί η μουσική. Ο Πλάτωνας δεν τα πάει τόσο καλά εδώ. Έχει μάλλον αδύναμη και κακόηχη φωνή. Κανείς δεν μπορεί να είναι τέλειος σε όλα, σκέφτεται ο Αρίστωνας με μειδίαμα για το ταλαντούχο αυτό αγόρι που επιδεικνύει ζήλο και σοβαρότητα σε όλες τις σωματικές και πνευματικές ασκήσεις...

Ο λαθρέμπορος κανονίζει μια παρτίδα σύκων

Ο Γαίρεστος ο γεωργός μπαίνει στο σκοτεινό καταγώγιο της Φαναγόρας στον Πειραιά, έχοντας επιστρέψει μόλις από τον δεντρόκηπό του. Όχι για να μεθύσει αυτή τη φορά, ούτε για να παίξει ζάρια. Αλλά για να περάσει απαρατήρητος. Ο άνθρωπος που ήρθε να συναντήσει είναι ήδη εδώ, ο Ναυσιγένης, και κάθεται στη γωνιά. Και τον συνοδεύει ένας μεγαλόσωμος, αγριωπός ναυτικός.

Η συνάντηση πρέπει να γίνει με κάθε προφύλαξη. Αν τους δει κάποιος μαζί, θα αρχίσει να υποπτεύεται την μπίζνα τους. Τι δουλειά έχει άλλωστε ένας καλλιεργητής σύκων με έναν ναυτικό αν όχι λαθρεμπόριο; Και το λαθρεμπόριο των πάντα αγαπημένων για τους Αθηναίους σύκων είναι κάτι που δεν παίρνουν

αψηφιστα.

«Το φορτίο θα είναι το συνηθισμένο;», τον ρωτά συνωμοτικά ο γηραλέος ναυτικός, που μένει δυο θάλασσες πιο πέρα και δεν συγχρωτίζεται συνήθως με Αθηναίους. «Ένα πέμπτο φρέσκα και τα υπόλοιπα αποξηραμένα;».

Ο Ναυσιγένης δεν έχει εύκολο έργο. Πρέπει να μεταφέρει το εξαιρετικά ευαίσθητο φορτίο διασχίζοντας το Αιγαίο και μετά να πάει κατευθείαν στην αγορά στην Κύζικο. Αν του τύχει ένας αντίθετος άνεμος, ολόκληρος ο θησαυρός στο αμπάρι του θα σαπίσει. Όσο πιο φρέσκα είναι τα σύκα τόσο περισσότερο κρατάνε. Κι όταν λέει φρέσκα ο Ναυσιγένης, εννοεί ότι έχουν μαζευτεί τη μέρα που θα σαλπάρει. Κι έτσι θα αντέξουν καμιά βδομάδα το πολύ.

Τα φρέσκα σύκα Αττικής είναι εκλεκτή λιχουδιά ακόμα και μέσα στην ίδια την Αθήνα. Η μεταφορά των σύκων του Γαίρεστου στη «Νηρηίδα», που είναι αγκυροβολημένη στο λιμάνι, είναι εύκολη υπόθεση. Ο Γαίρεστος έχει γεμίσει εδώ και μήνες ένα σωρό βαρέλια με αποξηραμένα σύκα σε ένα κρυφό υπόγειο κάτω από την αποθήκη του στο κτήμα.

Θυμάται και καταριέται όμως ξανά τους Σπαρτιάτες, που έκοψαν τα αγαπημένα του δέντρα κατά τον τελευταίο πόλεμο. Δέντρα που έδωσα φαί στον πατέρα και τους προγόνους του. Και τα αφάνισαν όλα οι Σπαρτιάτες στο καταστροφικό πέρασμά τους.

Τώρα όμως είναι ώρα για δουλειές. Ο Ναυσιγένης θα πληρώσει μετρητά μόλις παραλάβει το εμπόρευμα. Ο Γαίρεστος θα πληρωθεί αυτή τη φορά με ελληνικά νομίσματα από ατόφιο ασήμι, τις αττικές γλαύκες.

Γαίρεστος και Ναυσιγένης λογομάχησαν όμως για τον πόλεμο. «Αν δεν συμπαθείς τους ξένους, τότε γιατί μου πουλάς τα σύκα σου; Και μάλιστα ενώ είναι παράνομο;», αντεπιτέθηκε ο ναυτικός από τον Εύξεινο. Το ζήτημα είναι λεπτό για τον Γαίρεστο. Έγινε βλέπετε λαθρέμπορος επειδή χρεώθηκε για να φτιάξει ξανά τον δεντρόκηπό του και δεν έλαβε καμία βοήθεια από την αθηναϊκή πολιτεία.

Ο Ναυσιγένης θα πάει αύριο στο σπίτι του Γαίρεστου, όσο εκείνος είναι στο κτήμα του. Του έχει φυλάξει δυο σακιά στην αποθήκη του για να τα εξετάσει ο ναυτικός και να καθοριστεί η τιμή τους. Η «Νηρηίδα» θα σαλπάρει κατόπιν ένα από τα επόμενα βράδια για την αμμώδη ακτή του Φαλήρου και εκεί θα τον περιμένει ο γεωργός με τα βαρέλια του.

Ένα σημαντικό ποσό σε ασημένια νομίσματα θα αλλάξει χέρια. Ακόμα κι αν τους δει κάποιος στην ακτή, θα είναι πιθανότατα κάποιος σαν και του λόγου τους.

Κάποιος κατεστραμμένος αγρότης που εμπορεύεται λαθραία το εμπόρευσμά του. Και κανείς δεν καταδίδει κανέναν. Κανείς δεν θέλει τη ρετσινιά του καταδότη.

Όσοι το κάνουν αποκαλούνται άλλωστε «συκοφάντες», μια λέξη που βγήκε ακριβώς για να περιγράψει όσους κατέδιδαν τους λαθρέμπορους σύκων. Κανείς δεν θέλει να λέγεται συκοφάντης...

Πηγή: newsbeast.gr